

УДК 657:336.2

Шмичкова І.Ю.

викладач кафедри обліку, аудиту та інформаційних технологій
Вінницького кооперативного інституту

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ СИСТЕМ ОБЛІКУ Й АУДИТУ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена основам обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємств. Зокрема, проаналізовано сучасні визначення цих понять науковцями, визначено їхні кваліфікаційні ознаки та запропоновано власні критерії поділу податкової звітності. Охарактеризовано елементи забезпечення системи обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: облік та аудит, база оподаткування прибутку підприємств, податкова звітність, система забезпечення обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємств.

Шмичкова И.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ПОСТРОЕНИЯ СИСТЕМ УЧЕТА И АУДИТА БАЗЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ПРИБЫЛИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена основам учета и аудита базы налогообложения прибыли предприятий. В частности, проанализированы современные определения этих понятий учеными, определены их квалификационные признаки и предложены собственные критерии разделения налоговой отчетности. Охарактеризованы элементы обеспечения системы учета и аудита базы налогообложения прибыли предприятий.

Ключевые слова: учет и аудит, база налогообложения прибыли предприятий, налоговая отчетность, система обеспечения учета и аудита базы налогообложения прибыли.

Shmichkova I.Y. CONCEPTUAL BASES OF SYSTEMS CONSTRUCTION OF ACCOUNT AND AUDIT OF TAXATION BASE OF ENTERPRISES INCOME

The article is sanctified to bases of account and audit of taxation base of enterprises income. In particular, modern determinations of these concepts are analyzed by scientists, their qualifying signs are certain and the own criteria of division of the tax reports are offered. The elements of the system providing of account and audit of taxation base of enterprises income are described.

Keywords: accounting and audit, taxation base of enterprises income, tax reports, system of providing of account and audit of income taxation base.

Постановка проблеми. Необхідним інструментом податкової політики держави є облік і аудит бази оподаткування підприємств. Зважаючи на те, що відповідальне ведення податкового обліку та правильне відображення операцій у податковій звітності є однією з необхідних умов ефективної діяльності підприємств, облікове забезпечення звітності про прибуток є надзвичайно важливим. До того ж, якщо врахувати систему фінансових санкцій, що застосовуються до підприємств за умови виявлення помилок податкового обліку звітності, то очевидно, що результативна податкова система передбачає чітке законодавче обґрунтування усіх елементів податкового обліку, можливість адекватного відображення реальної економічної ситуації в звітності та забезпечення контролю за сплатою податків за допомогою проведення аудиту бази оподаткування підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробкою організаційних та методичних засад проведення податкових розрахунків, їх облікового відображення й аудиту та напрямками їх удосконалення займалися такі вітчизняні вчені, як М. Білуха, Ф. Бутинець, В. Завгородній, Ю.Б. Іванов, А. Крисоватий, Є. Мних, А. Поддєрьогін, Я. Соколов та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В динамічних умовах сьогодення з'являються нові законодавчі та практичні передумови обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємств, що потребують додаткового дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження основ побудови систем обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємств.

Виклад основного матеріалу. В наукових колах систему обліку оподаткування підприємств розглядають з двох точок зору [2, с. 10]:

1. Система обліку оподаткування підприємств у широкому сенсі слова виступає як фіксація майна

платника податків, проведених ним господарських операцій та їх результатів для розподілу показників, необхідних для обчислення суми податку, що підлягає внеску до бюджету.

2. Система обліку оподаткування підприємств у вузькому сенсі слова є спеціалізованою системою, застосовуваною виключно у разі, коли бухгалтерський облік непридатний для розрахунку сум податків, що повинні вноситись до бюджету. Система обліку оподаткування підприємств – це систему збору, фіксації та обробки господарської та фінансової інформації, необхідної для правильного обчислення податкових зобов'язань платника.

Варто зазначити, що нині чіткого формулювання поняття системи обліку оподаткування підприємств не існує ні в законодавчих актах, ні серед науковців (табл. 1).

З таблиці 1 випливає, що науковці схильні трактувати систему обліку оподаткування підприємств як підсистему бухгалтерського обліку, однак в умовах ведення фінансово-господарської діяльності в Україні самих лише даних реєстрів бухгалтерського обліку для формування бази даних, що характеризують об'єкти оподаткування, недостатньо, оскільки для розрахунку більшості податків необхідно застосовувати низку додаткових показників і, з огляду на цей нюанс, найкоректнішим, на нашу думку, є трактування системи обліку оподаткування підприємств, сформульоване Ю.Б. Івановим, як самостійної системи обліку.

Отже, система обліку оподаткування підприємств – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі

інформації для визначення елементів податкових баз та суми податкового зобов'язання, а також складання податкової звітності суб'єктів господарювання та сплати податків [4, с. 16].

У даному випадку облік бази оподаткування податку на прибуток підприємств, на нашу думку, є

Таблиця 1

Сутність системи обліку оподаткування підприємств

Визначення поняття	Джерело
Система обліку оподаткування підприємств – це упорядкована система, яка служить для формування повної та достовірної інформації про порядок обліку для цілей оподаткування господарських операцій, здійснених платником податку протягом звітного періоду, а також для забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів інформацією, необхідною для контролю за правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю обчислення і сплати податку.	Митенкова О.В. О налоговом учёте / О.В. Митенкова // Вестник Казанского технологического университета. – 2010. – № 5. – С. 257-258.
Система обліку оподаткування підприємств – це самостійна система обліку, яка призначена для виявлення, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання й передачі інформації для визначення бази оподаткування та суми податкових зобов'язань шляхом складання первинної документації, податкових реєстрів та податкової звітності.	Найденко О.Є. Податковий облік крізь призму принципів його ведення / О.Є. Найденко // Менеджмент та підприємництво в Україні. – 2012. – № 722. – С. 304.
Під системою обліку оподаткування підприємств розуміють підсистему бухгалтерського обліку, яка за певними правилами, затвердженими державою, виконує функції нарахування та сплати податків відповідним державним органам.	Панасюк В.М. Податковий облік : навч. посібник / В. М. Панасюк, Є.К. Ковальчук, С.В. Бобрівець. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – С. 11.
Система обліку оподаткування підприємств – це система узагальнення інформації про податки, на основі даних первинних документів, яка включає збір, реєстрацію та узагальнення інформації відповідно до податкового законодавства, необхідна якщо результат, визначений за правилами бухгалтерського обліку буде відрізнятися від результату, визначеного за правилами податкового обліку.	Разуваева К.В. Критерии достоверности информации в системе налогового учёта / К.В. Разуваева // Вестник Пермского университета. – 2011. – № 1. – С. 80-81.
Податковий облік призначений для формування повної та достовірної інформації про порядок обліку для цілей оподаткування господарських операцій, здійснених протягом звітного періоду, а також для забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів для контролю за правильністю, повнотою і своєчасністю обчислення і сплати податків. Ведеться через систематизацію даних податкового обліку за звітний період, згрупованих відповідно до законодавства, без відображення по рахунках бухобліку із застосуванням аналітичних реєстрів податкового обліку.	Тюмина М.А. Налоговый учет и отчетность : учеб. пособие / М.А. Тюмина. – Ростов н/Д : Феникс, 2008. – С. 8.
Система обліку оподаткування підприємств – це система групування інформації для визначення податкової бази за податками на підставі первинних документів, згрупованих у відповідності з порядком, передбаченим діючим податковим законодавством.	Чернелевський Л. М. Податковий облік і контроль : навч. посібник / Л. М. Чернелевський, Т. Ю. Редзюк. – К.: Пектораль, 2006. – С. 34.

Примітки: узагальнено автором

важливою частиною податкового обліку, що спрямований на вичерпне з'ясування фактів збільшення або зменшення суми доходів чи витрат, що можуть вплинути на обсяг сплаченого підприємством платежу до бюджету. При цьому необхідно звернути увагу і на той факт, що саме на етапі обліку бази оподаткування підприємств можливо застосовувати заходи, спрямовані на мінімізацію податкових зобов'язань або ухилення від їх виконання. За даних умов важливість процесу обліку бази оподаткування підприємств набуває важливого значення як для власників, зацікавлених у зменшенні обсягу сплачених податків, так і держави, що повинна контролювати процес отримання доходів від суб'єктів господарювання.

Основою для обліку бази оподаткування підприємств є документи первинного бухгалтерського обліку, що застосовуються для складання податкової та управлінської звітності. При цьому збір первинної інформації для всіх типів обліку здійснюється за єдиними правилами, що дозволяє уникнути дублювання даних, і тим самим підвищити оперативність надання інформації для потреб управління.

Система обліку бази оподаткування підприємств має трирівневу структуру (рис. 1):

Рис. 1. Структура системи обліку бази оподаткування підприємств

Перший рівень системи обліку бази оподаткування підприємств – форми первинних податкових документів – встановлюються податковим законодавством (наприклад, податкові накладні). Якщо форми первинних документів податкового обліку не передбачені, то на практиці натомість застосовуються первинні облікові документи бухгалтерського обліку. До того ж первинні документи податкового обліку платник податків може розробляти самостійно (наприклад, пояснювальні записки, довідки бухгалтера або податкові коригування тощо). При цьому податкові органи не можуть вимагати від платника не встановлених законодавством форм документів, проте мають право не визнати витрати, якщо вони не підтверджені документально.

Первинні документи бухгалтерського обліку строго регламентовані. Вони мають бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо, то безпосередньо після її закінчення. На підставі первинних документів для зручності обробки та контролю даних можуть складатися узагальнюючі облікові документи (наприклад, матеріальний звіт). Первинні й узагальнюючі облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати певні обов'язкові реквізити.

Варто зазначити, що із введенням у дію Податкового кодексу України значення первинних документів ще більш актуалізується, що пояснюється необхідністю їх наявності для визнання податкових доходів і витрат (рис. 2).

Податкові реєстри – це другий рівень системи обліку бази оподаткування підприємств, вони регламентовані тільки за єдиним податком, податком на додану вартість і податком на доходи фізичних осіб. Податкові реєстри – це зведені форми систематизації даних податкового обліку за звітний (податковий) період, згруповані відповідно до вимог податкового законодавства.

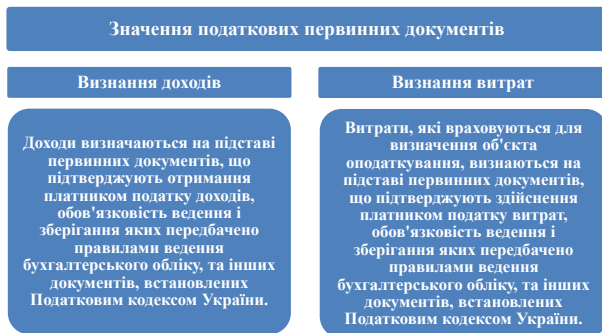

Рис. 2. Значення первинних документів для потреб податкового обліку

Податкові реєстри використовуються для систематизації й накопичення інформації, що черпається з прийнятих до обліку первинних документів, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податковій декларації. Реєстри податкового обліку формуються у вигляді спеціальних форм на паперових або машинних носіях.

Форми реєстрів податкового обліку, окрім встановлених законодавчо, й порядок відображення у них даних первинних і узагальнюючих облікових документів розробляються платником податків самостійно. У розроблених платником формах реєстрів аналітичний облік має детально відображати порядок формування податкової бази. Зберігання реєстрів податкового обліку повинно забезпечувати їх захист від несанкціонованих виправлень. Виправлення помилки в реєстрі податкового обліку має бути обґрунтоване і підтвержене підписом особи, яка внесла виправлення, із вказівкою дати й потреби у внесених змінах.

Третім рівнем системи обліку бази оподаткування підприємств є податкова звітність з конкретного податку, проблеми складання та подання якої постійно розглядаються у працях науковців. Словосполучення «податкова звітність» широко використовується у навчальній та науковій літературі.

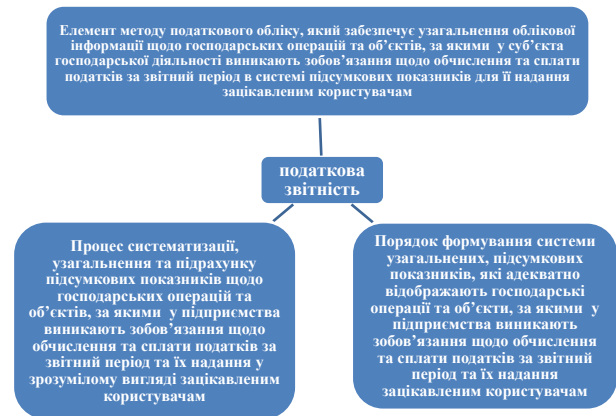

Рис. 3. Підходи до трактування податкової звітності

Водночас навчально-методичний матеріал, що стоїть за звітності підприємств, не містить такого визначення та його наукового тлумачення, найчастіше передбачає висвітлення порядку заповнення декларацій щодо окремих податків. Тому теж потрібне детальне дослідження та деталізація такого важливого узагальнюючого поняття податкового законодавства [10, с. 171-172].

Аналогічно нині чіткого формулювання поняття податкової звітності не існує ні в законодавчих актах, ні серед науковців. До речі, у Податковому кодексі відсутнє визначення категорії «податкова звітність», водночас це словосполучення у Податковому кодексі застосовується досить широко.

Враховуючи різні підходи до трактування податкової звітності та багатогранність цієї економічної категорії, вважаємо, що у системі обліку бази оподаткування підприємств податкову звітність слід розглядати з трьох векторів: теоретичного, практичного та дидактичного (рис. 3).

Таким чином, теоретичний підхід ґрунтується на тому, що податкова звітність виступає невід'ємним елементом методу податкового обліку, тобто є способом узагальнення інформації щодо господарських

Таблиця 2

Класифікація форм податкової звітності підприємства

Класифікаційна ознака	Вид звітності	Характеристика
Періодичність складання	Квартальна, піврічна, дев'ятимісячна, річна	Подається відповідно раз у квартал, півроку, дев'ять місяців, рік
Строк подання	Поточна	Квартал, півріччя, 9 місяців
	Річна	Результати роботи за рік
Рівень спеціалізації	Загальна	Охоплює всі сторони діяльності
	Спеціалізована	Охоплює тільки певні господарські операції чи об'єкти оподаткування
Ступінь узагальнення	Індивідуальна	Однієї юридичної особи
	Консолідована	Юридичної особи та дочірніх підприємств
Призначення	Зовнішня	Відкрита для користувачів і може бути оприлюднена
	Внутрішня	Для власних потреб, оприлюдненню не підлягає і не надається внутрішнім користувачам
Роль в економіці	Загальнодержавна	Для аналізу розвитку економіки країни
	Внутрішньогалузева	Розробляється відповідними міністерствами і відомствами
Зміст інформації	Розрахунково-декларативна	Фіксує податкові розрахунки і суми податків. По кожному податку існує єдиний податковий документ, у якому платник розраховує суму податку, що підлягає сплаті, та який представляється платником податків до податкового органу у встановлений законодавством термін. Такі документи містять відомості про строки, базу оподаткування, податкові пільги, розміри податкового окладу
	Довідкова (супутня)	Містить інформацію, що деталізує дані для обчислення податків та розшифровує чи обґрунтовує податкові розрахунки

Примітки: узагальнено автором на основі [4; 5; 7]

операцій та об'єктів, за якими у суб'єкта господарської діяльності виникають зобов'язання щодо обчислення та сплати податків. При цьому податкова звітність є практичною діяльністю (процесом обробки та надання інформації) зі складання форм звітності та їх надання відповідним користувачам. Дидактичний зміст податкової звітності полягає у формуванні знань щодо особливостей заповнення звітних форм, що дозволить правильно інтерпретувати і використовувати звітну інформацію про господарські операції та об'єкти, за якими у суб'єкта господарської діяльності виникають зобов'язання щодо обчислення та сплати податків [3, с. 110].

Податкова звітність класифікується за різними ознаками залежно від періодичності, строків подання, рівня спеціалізації, ступеня узагальнення, призначення, ролі в економіці тощо (табл. 2).

Визначені класифікаційні ознаки різнобічно характеризують звітність, проте у сучасних умовах, коли ведеться активна робота підприємств у сфері мінімізації платежів та державна боротьба з всеосяжністю оподаткування здійснених підприємством операцій, необхідним вважаємо застосування додаткових критеріїв поділу фінансової звітності, а саме: достовірність та результативність. Достовірність звітної інформації може набувати двох форм – вичерпної (тобто такої, яка повно відображає весь обсяг інформації, що впливає на обсяг бази оподаткування) та неповної (тобто такої, що містить несвідомі помилки, допущені при складанні звітності, або такої, що навмисне викривляє інформацію з метою зменшення обсягу сплачених податків). Щодо результативності як критерію класифікації податкової звітності, то вона відображатиме повноту сплати фіскальних платежів, тобто результативність може бути максимальною (відбуватиметься повна сплата податку до бюджету), середньою (при нарахуванні податкових зобов'язань будуть використовуватися легальні механізми мінімізації податкової бази, лазівки у законодавстві) або

мінімальною (розрахунок бази оподаткування буде здійснюватися при проведенні подвійної бухгалтерії, офшорних трансакцій, фіктивних операцій купівлі-продажу тощо). На відміну від існуючих класифікаційних ознак дані критерії дозволять з державної точки зору оцінити податкову звітність за правдивістю виконання податкових зобов'язань суб'єктів господарювання та варіювати заходи впливу до підприємств, що вчиняють помилки чи свідомо порушують законодавство, чи методи заохочення до тих, що в повному обсязі сплачують податкові платежі.

Ефективна реалізація податкової політики, тобто недопущення втрат бюджету від можливих порушень податкового законодавства, можлива завдяки функціонуванню системи аудиту бази оподаткування підприємств. Нині існує багато думок щодо визначення сутності податкового аудиту та його місця у системі податкового контролю (табл. 3).

Проведений аналіз сутності аудиту оподаткування демонструє суперечності його розвитку, зумовлені певними обмеженнями, закладеними у розуміння його сутності, у визначенні цілей функціонування складової податкової політики. Так, мета податкового аудиту часто звужена до податкового контролю (у вигляді специфічних правил податкового адміністрування) або супутньої послуги загального аудиту (у вигляді консалтингу з питань оподаткування, який надає аудиторська компанія своїм клієнтам).

З огляду на вищенаведене, сутність аудиту оподаткування підприємств найкраще ілюструє визначення, яке надає О. В. Гурнак, що враховує взаємодію платника податків, аудиторської фірми та податкового органу [1, с. 104]. У таблиці 4 наведена класифікація аудиту податків, що відображає співпрацю згаданих суб'єктів.

Таким чином, для розуміння податкового аудиту і його сутності в широкому значенні доцільно під податковим аудитом визнавати будь-яку перевірку правильності нарахування та своєчасності сплати до бю-

Таблиця 3

Сутність податкового аудиту

Визначення поняття	Джерело
Податковий аудит являє собою комплекс заходів щодо обробки та аналізу даних податкової, фінансової звітності та іншої інформації, отриманої із зовнішніх і внутрішніх джерел щодо фінансово-господарської діяльності підприємства. Податковий аудит здійснюється податковими органами з метою виявлення та упередження на якомога ранній стадії можливих порушень податкового та валютного законодавства суб'єктами господарської діяльності.	Василькова Т.В. Податковий аудит як засіб ризикоорієнтованого відбору платників податків для проведення податкових перевірок / Т.В. Василькова, І.В. Жадан // зб. матер. міжн. наук.-практ. інтернет-конф. «Актуальні проблеми економіки і управління в сучасних соціально-економічних умовах». – Дніпропетровськ : Герда, 2012. – С. 48.
Податковий аудит – це перевірка працівниками органів ДПС повноти нарахування та своєчасності сплати податків і зборів платниками податків до бюджетів усіх рівнів	Войнаренко М.П. Податковий облік і аудит : підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – С. 14.
Податковий аудит – це процесуальні дії контролюючих органів щодо контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також законністю здійснення операцій, пов'язаних з отриманням доходів і здійсненням розрахунків	Онищенко В.А. Податковий контроль (основи організації) / В.А. Онищенко. – К. : Ред. журн. «Вісник податкової служби України», 2002. – С. 109.
Аудит оподаткування – це незалежна аудиторська перевірка правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків, стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності, контроль дотримання податкової політики та дисципліни та експертиза податкових ризиків і виявлення резервів зниження податкового тиску.	Петрик О.А. Сутність аудиту оподаткування підприємств згідно з нормами Податкового кодексу України та порядок його організації / О.А. Петрик // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 722. – С. 191.
Під податковим аудитом слід розуміти логічну послідовність завдань ДФС України щодо перевірки правильності, повноти та своєчасності виконання платниками своїх податкових зобов'язань	Рева Т.М. Податковий менеджмент : навч. посібн. / Т.М. Рева. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 116.
Податковий аудит є однією із форм здійснення податкового контролю як державного, так і суспільного (громадського), а також внутрішнього (внутрішньофірмового)	Риженко І.Є. Податковий аудит як засіб забезпечення контрольних функцій держави у сфері оподаткування / І.Є. Риженко // Економіка розвитку. – 2010. – № 1(53). – С. 27.

Примітки: узагальнено автором

Таблиця 4

Класифікація аудиту податків залежно від суб'єктів перевірки

Ознака	Податковий аудит	Суб'єкт перевірки	
		Незалежні аудитори	Підрозділ внутрішнього аудиту
Замовник	Орган ДПС	Власник, топ-менеджмент підприємства	Власник, топ-менеджмент підприємства
Об'єкти	Податковий облік (розрахунки), декларації	Податковий облік, декларації	Податковий облік, декларації
Правове регулювання	Податковий кодекс України, законодавство з контрольно-перевірочної роботи	Податковий кодекс України, міжнародні стандарти аудиту	Податковий кодекс України, міжнародні стандарти внутрішнього аудиту, положення суб'єкта господарювання
Наявність сертифікату аудитора	Не обов'язково	Обов'язково	Не обов'язково
Контроль якості	Орган ДПС (за окремою специфічною програмою)	Аудиторська палата України	Підприємство, вищий орган управління
Мета	Перевірка повноти нарахування та сплати податків і зборів, виявлення порушень та притягнення до відповідальності	Запобігання претензій з боку органів ДПС	Запобігання претензій з боку органів ДПС, оптимізація оподаткування
Витрати на проведення	Кошти державного бюджету	Кошти підприємства	Кошти підприємства
Рівень відповідальності за порушення	Адміністративна, кримінальна	За умовами внутрішніх положень (трудова)	За умовами внутрішніх положень (трудова)
Виправлення зауважень	Обов'язковий характер	Добровільний характер	Добровільний характер

Примітка: узагальнено автором на основі [8, с. 259; 9, с. 12-18]

джену податків незалежно від суб'єкта, що здійснює перевірку. Тому система аудиту бази оподаткування підприємств складається із зовнішнього і внутрішнього податкового аудиту, які можуть здійснюватися як незалежними (без фінансового інтересу), так і залежними (з наявністю фінансового інтересу) суб'єктами. Як залежні суб'єкти податкового аудиту, в цьому випадку, виступають податкові та правоохоронні органи, що представляють інтереси держави, а тому мають непрямий фінансовий інтерес, а також структурні підрозділи організацій (відділи внутрішнього аудиту) [11, с. 27].

Основними завданнями аудиту бази оподаткування підприємств є [6, с. 114]:

- розробка пропозицій і рекомендацій щодо поліпшення існуючої системи оподаткування підприємства;

- розробка оптимальних механізмів нарахування податків з урахуванням особливостей діяльності платника податків;

- вироблення рекомендацій з повного й правильного використання підприємством податкових пільг з податку на прибуток;

- розробка комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію податків у межах чинного законодавства;

- попередній розрахунок податкових платежів при різних варіантах договірних відносин підприємства й видах діяльності;

- розробка рекомендацій з досягнення відповідності принципів податкових розрахунків, застосовуваних окремими підрозділами й філіями, єдиній системі податкового планування, яка створена підприємством;

- розробка пропозицій зі створення у підприємства системи внутрішнього контролю за правильністю нарахування податків і зборів;

- розробка пропозицій з адаптації діючої системи податкового планування й обліку до можливих змін вимог податкового законодавства;

- постановка податкового обліку;

- податкове планування й оптимізація оподаткування;

- податковий супровід у вигляді поточного консультування з питань застосування норм податкового законодавства тощо.

Облік та аудит є важливими елементами управління підприємством. Утворюючи систему накопичення, опрацювання, аналізу та узагальнення інформації про діяльність суб'єкта господарювання, облік та аудит формують підстави для корекції його діяльності, стратегічного планування, розвитку у нових напрямках, спрямовані на удосконалення діяльності та зростання прибутковості як основних причин підприємництва. Крім того, обліку та аудиту бази оподаткування підприємств притаманна система ключових елементів, що забезпечують їхню діяльність:

- об'єкт – це первинна облікова інформація, реєстри та звітність фірми;

- суб'єкт – підприємство;

- мета – усунення недоліків діяльності, формування достовірної звітності, визначення перспектив розвитку;

- виконавець (внутрішній) – бухгалтерія, в її структурі служба внутрішнього аудиту;

- нормативно-правове забезпечення – законодавчі акти держави та внутрішні положення;

- інформаційне забезпечення – дані про діяльність підприємства та конкурентів;

- фінансове забезпечення – кошти (прибуток) підприємства.

Від ефективності взаємодії усіх елементів системи забезпечення залежить продуктивність обліку та аудиту бази оподаткування прибутку підприємства, а в кінцевому випадку – доцільність існування підприємства на ринку як для власників, так і для споживачів та держави.

Висновки з цього дослідження. Зважаючи на безперервні глобалізаційні процеси, вектором побудови систем обліку і аудиту бази оподаткування підприємств є оптимізація податкового навантаження через оптимальний вибір режиму оподаткування, ефективний контроль та управління оподаткуванням суб'єктів господарської діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гурнак О.В. Інституційні аспекти податкового аудиту / О.В. Гурнак // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – Вип. 35. – С. 102-105.
2. Давидов Г.М. Звітність підприємств : навч. посіб. / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова. – К. : Знання, 2010. – 623 с.
3. Іваненко В.О. Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку та форма статистичного спостереження / В.О. Іваненко // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 2(52). – С. 104-112.
4. Іванов Ю.Б. Податковий облік та звітність : підручник / Ю.Б. Іванов, В.В. Карпова, О.Є. Найдено. – К. : Знання, 2011. – 710 с.
5. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник / Г.І. Купалова. – К. : Знання, 2008. – 639 с.
6. Кучер С.В. Особливості здійснення податкового контролю за нарахуванням та сплатою податку на прибуток / С.В. Кучер // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 2(56). – С. 113-115.
7. Кучерявенко М.П. Основи податкового права: Навчальний посібник / За ред. проф. Кучерявенко М.П. – Харків : Нац. юрид. акад. України, 2003. – 443 с.
8. Малишкін О.І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика : навчально-практичний посібник / О.І. Малишкін. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 376 с.
9. Меліхова Т. Концептуальний підхід щодо розвитку сучасної теорії аудиту податків / Т. Меліхова // Інституціональний вектор економічного розвитку. – 2011. – Вип. 2. – С. 12-18.
10. Пантелєєв В.П. Еволюція визначення «податкова звітність» / «звітність за податками» / В.П. Пантелєєв // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2011. – № 2. – С. 171-176.
11. Риженко І.Є. Податковий аудит як засіб забезпечення контрольних функцій держави у сфері оподаткування / І.Є. Риженко // Економіка розвитку. – 2010. – № 1(53). – С. 26-28.